

Teatris jäta kalossid ukse taha

Margus Mikomägi

Kusagil Türiel tuleb see kalosside ukse taha jätmise mõte. Sõidame Viljandisse Ugala teatrit kaema. Teatri argipäeva - milline see on? Kas saab loovasutus üldse olla argine? Eeldan, et teatrimajas on enamasti vaimne olemine ja nii iga päev. Et kui on tavaline, siis ongi eriline.

Aga katsu sa neid kalosse jätta. Autoraadio annab rindeuudiseid. Tallinnas on öösel tekkinud kaos. „Mõisad põlevad...“

Kui küsida inimestelt tänaval, mis teater on, siis enamasti vastatakse, et maja. Harvemini, et lava. Hoopiski vähe räägitakse sellest, mis on teatrimaja sees.

Ugala teatri maja 27. aprillil 2007.

Ugala teatri kõrvaluksest sisenedes mõtlen oma rollist siin, et kes ma olen ja miks ma tulen. Tere öeldes tahaks edasi marssida ja siseneda garderoobi 112. Jalad ja keha teavad, kuhu minna ja kuidas olla, mõistus ütleb, et küsi.

Kõikide teatrite taga- ja külgustest sisenejaid võtab vastu valvelauatädi. Need muidugi võivad ka onud olla. Nad tunnevad ja armastavad teatrit. Vähemasti vanasti oli nii, valvelauas istusid endised näitlejad, tantsijannad... igatahes teatrit väga armastavad inimesed.

Ugala valvelauatädi kutsub mu palve peale telefoniga kohale teatri kirjandustoimetaja Helle Lepiku. Joome temaga kohvi teatri rõduterrassil. Ma ei saa oma kalossidest veel lahti ja meenutan, kuidas lavastaja Jaan Tooming siinsamas uhket punasest tellisest kirikut silmitsedes Hamleti monoloogi luges ja siis selle tükikideks võtis ja oma mõtet seletas.

Proovisaalis sätib inspitsient rekvisiiti paika. Saan teada, et inspitsiente – etenduse juhte, on siin ja mujalgi teatrites nüüd üks.

Teatrijuht Peeter Tammearu vaatab koos proovidest vabade kolleegidega televiisorist presidendi pöördumist oma rahva poole. Kui see läbi, siis annab mulle loa majas ringi konnata omapäi.

Astun garderoobi 112. Istun. Ikka kalossid pigistavad. Evald Hermaküla tuleb meelde, kuidas ta kord astus siit uksest sisse pärast „Rahva sõja“ etendust. Mine tea, aasta võis siis olla 1981- 1982. Istus ja rääkis sellest, mida ta just saalis tundis, mida tema nägi.

Suurel laval on proov. Inspitsiendi puldis istuv noormees vaatab mind üllatunult. Ta ei sekku, kui ma lavale piilun.

Hiilin hiirvaikselt suure saali privaatrõdule, loozi. Soov on kedagi segamata proovi vaadata. Ma küll ei komista ega mürt-suta, aga ikkagi on tunne, et oma kohaloluga rikun midagi väga isiklikku ja püha näitlejate ja lavastaja jaoks – prooviohkkonda. Ja kalossid taas pigistavad siingi.

Ugala teatri majast avaneb vaade Viljandi Pauluse kirikule.

(Järgneb 10. leheküljel)

Lavastaja peab olema näitlejasse pisut armunud

Margus Mikomägi

Ugala suurel laval teeb oma elu esimest lavastust kutselises teatris Rapla, veel täpsemini Kodila tüdruk Helen Rekkor (24).

Helen õpib Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti eriala teisel kursusel lavastajaks. On selle kooli juba üks kord lõpetanud, näitleja diplomiga. Heleni õpetaja on Kalju Komissarov. Tuntud näitleja Jaan Rekkor on Heleni onu.

Armas märk noore lavastajaõpilase töösse suhtumisest on see, et ta ei taha oma tegevusest rääkida proovivaheajal.

Helen on, vaatamata endale võetud tööle, kohtudes hästi rõõmsa olemisega, energias pakatav. Ju läks proov Ugala suures saalis korda. „Kas küsimuse rõhk on sellel, kuidas ma julgesin üldse, või sellel, kuidas ma julgesin ja julgen lavastada Ibsenit?“ küsib ta. Ta ütleb, et enne esimest reaalset proovi jalad värisesid. „Ma nägin unes erinevaid variante sellest esimest proovist. Muidugi, olen tagantjä-

kirjanikuonule taas küsimuse ette.

Kui Raplas oli aastaid tagasi kohalik televisioonistuudio, siis seal Helen figureeris kah, tegi uudisesutse koolielust. Mäletan, et ta oli siis kohutavalt enesekindel.

Esimese lavastuse tuhandete otste kokkutõmbamise ja reaalse teatritegemise pisi- ja suurte asjade kõrval tuleb noorel inimesel teatris lisaks harjuda tähelepanuga kõrvalt. Helen, tundub, saab sellega hakkama.

dus saladus ja ma ei tea, kas ma tahtsin siis seda saladust lahendada. Näiteks Kadri Lepp mängib Norat. Temas on ürgnaiselikkus peidus, segamini lapseliku jonnakusega. Ma ei tundnud teda varem, olin vaid laval näinud. Ta intrigueeris mind. Arne Soro on minu jaoks alati laval olnud ääretult sümpaatne. Mõtlesin, et pagan küll, et temas peavad peidus olema ka mis- kisugused tumedamad hoo- vused, et annaks talle sellist tööd. Pakkusin, aga ta tuli

protsessis, mõned asjad selguvad ainult mängu käigus. Meil on olnud väga palju erinevaid, huvitavaid variante. Me siis valime sellise, mis aitab loole kaasa. Ma õpin iga hetkega juurde, näitlejad aitavad mind ja on pühendunud.“

Helen ütleb, et näitlejaga töötades peab lavastaja näitleja ära kuulama. Et ta ei saa panna näitlejat mängima asja, mida ta ei usu. „Me koos leiame selle õigeima.“ Helen räägib nüüd hästi kiiresti ja hästi intensiivselt ja ülivõrre- retes loomingust ja peegeldajast saalis. Siis katkestab kõnevoolu, peab pausi ja võtab kokku: „Mõttetöö on ühine. Aga see, kes lõpuks ütleb, mis välja tuli, mis mitte, see olen mina ju.“

Saan aru, et ma peaksin nüüd selgitama, kuidas ma ennast kehtestan. Ma ei tea, mul alguses oligi ses mõttes raske. Näitlejad olid juba ammu valmis mind kuulama ja mina muudkui igal sammul kehtestas in ja tõestas ennast. Muidugi kulus selle peale palju energiat. Nüüd teeme koostööd. See on minu võimalus.“

Helen on jälle leheloo lavastamise enda kätte võtnud.

Helen Rekkor on noor naine - lavastaja, kellesse näitleja saab häbenemata pisut armuda. Ta silmad räägivad.

MARI METSA fotod

Keskmisel pildil hiilib oma garderoobi (112) vana näitleja Andres Tabun. Ta tahaks olla nähtamatu. Heleni silmad muutuvad hetkeks nõutuks.

rele ikka mõelnud küll, et see oli paras hullumeelsus, et mis mul küll mõttes oli, kui ütlesin, et lavastan Ibsenit.“

Helen on Ugala proove teinud juba kaks kuud. Esietendus on 12. mail. See on teatris pikk aeg ja ta oskab seda õnne juba hinnata, et asjaolude kokkusattumisel sai alustada varem, kui oli plaaninud. „Näitlejaid ma jah sain ise valida. Kas sa tahad, et ma räägiksin sellest valikust põhjalikumalt?“ sööda lavastajahakatis vanale aja-

„Üks mu kolleeg lavastaja ütleb nõnda, et sa pead olema pisut oma näitlejasse armunud. Mulle tundub, et ma olen. Olin enne ja nüüd on tekkinud lisaasju, mis panevad mind neist üha enam vaimustuma. Kui palju sul seal seda leheruumi on...?“ räägib Helen ja mulle hakkab tunduma, et ta lavastab etüüdi „Kuidas noor lavastaja vana ajakirjaniku ümber sõrme keerab“.

„Ma valisin need näitlejad, kes mulle laval huvitavad tunduvad. Näitlejates on pei-

esimesse proovi ja mängis enast esimese paari lausega kõige sümpaatsemaks tegelaseks üldse. Nad on, need näitlejad... kõik huvitavad mind isiksustena... No küsi nüüd,“ annab Helen pärast monoloogi sõna kaasvestlejale.

Ibsen ja „Nora“ ei ole lihtne asi lavastada. Seda näiden- dit ja kogu Ibseni loomingut iseloomustavad sõnad „klas- sika“, „psühholoogiline“, „draama“, „suhted“... „Ega ta ei ava jah ennast esimese lugemise- ga, ei ava analüüsi-

„Ma olen viimasel ajal aru saanud sellest, et mu elu, ükskõik kelle elu võib igal hetkel läbi saada. Kuhu ma lõpuks saan...“ „Nora“ - edasi?

Teatrikooli mullis olles on kõige tähtsam teater. Ma tahan maailma näha. Ma ei taha peast väikeseks jääda.

Kas ma olen õnnelik? Mõnikord tundub, et olen, ja mõnikord jälle tundub, et olen niiiii õnnetu...“

Helen Rekkor

“”Keisri hull” tõstab esile tõerääkimise ja iseeneseks

Peeter Tammearu: õhtul keis

Margus Mikomägi

Peeter Tammearul on õhtul etendus, mängitakse Jaan Krossi „Keisri hullu“. Tammearu on Timotheus Eberhard von Bock, keisri hull.

Lisaks on ta ka üks selle tüki lavastajatest, on Ugala teatri juht. Peeter on hea õhtuse tulemuse nimel jätnud ära uue tüki proovi. Ütleb, et on päev otsa teatrimajas, aga mõni tund enne etendust rääkida enam ei taha.

Kui palju teatrijuht ja lavastaja täna mõtleb näitlejate ja trupi järjepidevale arengueelduste loomisele?

Mina küll mõtlen, kogu aeg mõtlen sellele. Sellepärast ma naljalt siia inimesi juurde ei võtagi. Iga inimese puhul, kelle võtan, ma ikka väga pikalt kaalun. Ma tean, mis vastutus see on. Mul ei ole mõtet teda siia seisma võtta, et vaatame aasta ja proovime. Talle tuleb tööd anda.

Tööga on aga nii, et iga inimese puhul tuleb mingid “õiged rollid” ära oodata. Võib ju sattuda ka selline töö näitlejale, millega ta ennast ära murrab, kinni, lukku keerab, ei saa sellist tulemust, mida tahaks. Siis võib meil, publikul, tekkida hoiak, et ta pole nagu suurem asi, ei kõlba, ei õigusta... See ei tähenda samal ajal, et inimene siia tulles hakkabki kohe saama parts-parts kolm-neli peaosatähta ja kõik. Mõni, keda ma vähem tunnen... nendega on küll nii, et olen neile natuke vähem ja tagasihoidlikumalt osi andnud. Usun, et nii oli ka aastakümneid tagasi, et noored tulid ja ei olnud kohe

printsid, vaid hakkasid etenduses hoopis näiteks põrandat pühkima. Hakkasid tõusma tasapisi.

Head aastad tagasi läks see süsteem teatris paigast ära. Tulema hakkasid nii-öelda populaarsed ja andekad noored, kes löid platsi puhtaks ja olid hetkega vanadega võrdsed ja neist üle ja kõvemad juba. Aga teatris on teatud mõttes selline sõjalaeva värk, et siin sel vanal, kes võib-olla ei ole tõesti enam oma parimas vormis, on ikkagi moolaalne õigus noorele kutsikale märkust teha. Ja noorel veel ei ole. Ja see on just noorte endi pärast – et nad ei kaotaks pinda jalge alt, ei läheks õhku täis ja oskaksid mitte ainult ennast selles teatrimaailmas hinnata. Neil peab tekkima ajaline perspektiiv. Jalgrattad on enamjaolt juba leiutatud.

Olen seda meelt, et teatrisisene hierarhia on olemas. See paneb ise asjad paika, on vaja lihtsalt tekitada selleks võimalused. Noored ja vanad tuleb kokku lasta. Aga mitte nii, et kolmandal päeval ollakse juba suured semud.

Timotheus Eberhard von Bock – keisri hull – Peeter Tammearu.

Foto: <http://www.ugala.ee/>

Noori ju hekseldatakse tänapäeval kiiresti-kiiresti läbi teatri hakklihamasina?

Ma olen sinuga nõus, olen seda väga mitmel pool kohanud. Koolid produtseerivad ju näitlejaid kogu aeg juurde. Heast näitlejast on ühest küljest alati puudus, teisest küljest neid tekib palju ja siis ma saan aru koolist, kes võitleb enda eest, et miks te ei taha võtta me lõpetajaid. Ma siis vastan, et võtmiseks pean ma sama kooli eelmised lõpetajad lahti laskma. Vanu ei lase ju kas või sellepärast minema, et neid pole kusagilt juurde tulemas.

Siis ongi nii, et noor trambitakse kiiresti läbi, tehakse tast meediategelane ka, mis-kiid seebid, mis iganes. Siis äkki lendab ta üle parda ning uued noored ja ilusad kahmatatakse asemele.

Mõnele on Viljandi muidugi väike ka. Siin on ainuke mõte teatril põhenduda. Ja teatritööst vabal ajal perele ja loodusele.

Ma pean inimest siia teatrisse võttes olema valmis ütleva, et jah, ma tahan temaga tööd teha. Et ma tunnen huvi tema käekäigu vastu ja vastutan selle eest. Selle asemel, et jätta ta siia ripakile või loota, et ehk keegi teine ta siin avastab, ma parem ei võta inimest.

Ugalas on hetkel lavastajatest nappus.

Jah, meil ei ole ühtegi koosseisulist lavastajat. On küll poisse, kellest ma loodan midagi tulevat. On inimesi, kes käivad siin lavastamas, aga niisugust kaadrit ei ole ma veel leidnud nagu siin mõni aeg tagasi oli - pikk pink lavastajaid istus ühe laua taga, jagasid omavahel tükid ära ja igaüks sai vaata et vaid ühe lavastuse aastast teha. Lepik, Noormets, Nüganen, Raid, Komissarov, Allik, Saldre...

See siis on loomulik ju, et hetkel teeb siin majas oma debüütlavastust kaks noort lavastajat?

See jah on tänane asjade seis, et noored tulevad ja teevad. Ma olen pakkunud lavastamist päris mitmele inimesele. Kui on huvi ja inimene tahab katsetada, siis meie elame selle üle. Igal näitlejal ei ole seda soovi, näitlejad hindavad ennast suhteliselt objektiivselt selle koha pealt - nad kas on võimelised lavastama või mitte. Nad teavad, mida lavastamine tähendab. Aga kui kellelgi see vastupandamatu kihk tuleb ja me jõuame materjalise kokkuleppele, siis miks mitte.

Me ei pea olema kombinaat,

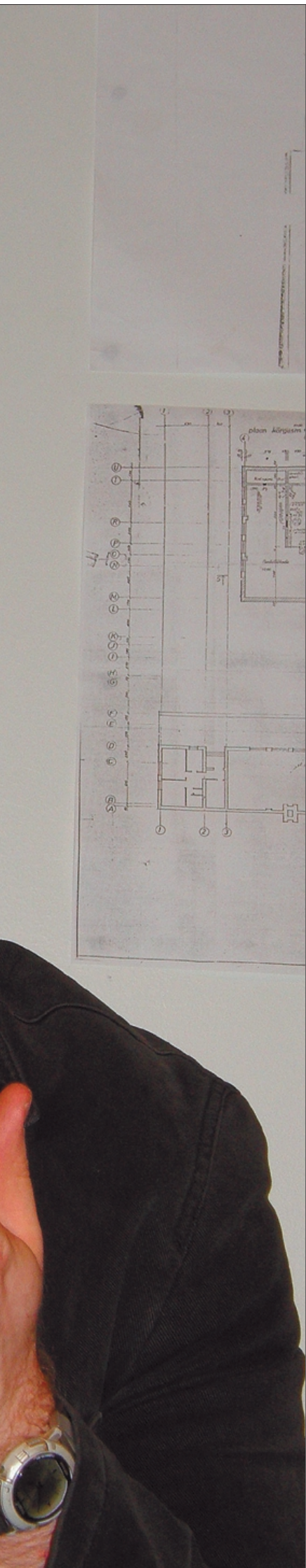

Lavastaja Peeter Tammearu teeb oma teatrijuhi kabinetis proove. Nii tegi ka selle maja esimene peanäitkahju, et peab tükke Ugala teatri repertuaarist maha võtma varem kui nad peaksid minema. „Meil ei jätku häda. Meid käiakse õnneks vaatamas kogu Eestist. Muidu me ei mängiks üldse. Siin linnas jätkuks publik täit. Ja siis tekivad augud. Ma saan näitlejana suurepäraselt aru, mis tähendab mängida tükki üle kahe tegema üheksa uut tükki.”

Sri hull, päeval teatri juht

kes teeb ainult saajaprotsentidelt väga head toodangut. Kust need lavastajad tulema hakkaks, kui nad proovida ei saa. Selge on, et praegu on suur põlvkondade vahetus lavastajate seas. Väga paljud neist, kes veel eile-üleile tooni andsid, on kas manalas või mingitel põhjustel eemal, ära...

See, et teise kursuse lavastustudeng lavastab teatris, on talle kindlasti suur õppetund ja kogemus, sest ega ta ju sellest elust siin suurt midagi ei tea.

Kas sa suudaksid olla noore lavastaja käe all näitleja? Teda kuulata ja talle alluda? Mängida Ibsenit, millest ja kellest sa vaieldamatult rohkem võiksid teada ja peaksid teadma.

Miks ma ei suudaks. Sellest oleks ehk head kasu mõlemale. Ma arvan, et noorele on kasulikum murda ennast mingi suurema asjaga, kui alustada mingi kümnendajärgulise materjalikesega. Sama ütles mulle kunagi Kalju Komissarov, kui ta siin peanäitejuht oli. Et kui sa, Tammearu, nüüd tahad teha tükki, kuhu on vaja viis Ikarus-bussi ja ratsahobuseid, siis sellel on roheline tee. Aga kui sa ütled, et tahad kolme inimesega keldrisse midagi nikitsema minna, siis mina ütlen, et seda ära tee.

Nurga taga vaikselt nokitsejaid leiab alati, aga see ei ole kahjuks see, mille pärast tahub seda suurt maja üleval pidada. Haardest on tihti puudus.

Kui suur on ühe lavastuse eelarve?

Väga erinev. See võib olla 20, 40, 80 tuhat, sõltub sellest, mis me sinna eelarvesse sisse paneme.

Miks suvelavastuste nn projektiteatri tegemiseks küsitakse meeleuid summasid, miljonit?

Riigiteatri palgal olevad inimesed tulevad oma puhkuse ajal kokku, nimetavad selle asja projektiks ning igaüks oma teatripagasi ja puhkuserahaga tahab veel midagi teha...

Ma saan sellest aru, et ega tegijaid Eestis nii palju ole, et nad kusagilt mujalt kui teatrist tulla saaks. Aga kust läheb piir? Kulka üks prioriteete on projekte rahastada, nad alati imestavad, kui vähe selliseid teatriprojekte on, pigem on igasugused sõidud Londonisse või New Yorki enamasti, keegi ei käi Poolas või Ungaris, Saksamaal ennast harimas. Õigus, nüüd on avastatud, et vaat Indias me ka

täieneme hästi.

Aga teatriprojekte on vähe, sest kui sa oled üksteist kuud teatris tööd teinud, siis mis projekti sa enam teed? Kuu aega mõtled teatri jaoks järgmist asja, aga mitte projekti.

Neid inimesi, kes elukutselistena teatrit teenides saavad teha veel projekte, on vähe. Seetõttu on see jäänud vabakutseliste pärusmaaks. Ja kõik peavad endal, selge see, hinge sees hoidma valinud, kui ollakse endale valinud selle raske tee ja koorma.

Tihti on ka nii, et teatril ei taheta raha anda projekti-teatri jaoks. Aga ega teater tee oma suvetükke raha pärast, raha teenimise viise suvel oleks hoopis lihtsamaid. Nagu meie teeme sel suvel oma saalis. Suurel laval on publik, mängime saali suunda, selleks, et tükk oleks põnev visuaalselt. See aga tähendab, et lavale mahub 140-150 inimest. Mis suvelavastuse publikust sa räägid. See on marginaalne kaminasaali publik.

Aga enamuses tuleb teater turule järele. Turg tahab suvel teatrit. Kõik on sellest vaimustuses. Ja mul on hea meel, et vaatamata huvile ei ole ses asjas päris haltuura-teed mindud. Need ei ole tükid, mida tehakse viie päevaga, see on tervikliku proovitsükli tulemus. Majanduslikult võiks suvetükki mängida ka järgmisel suvel, aga sa ei taha - miks ma annan ühe suve käest ära vana asja ülessõojendamiseks, võiks ikka hoopis mingi uue asja teha.

Väga lüpsilehmaks ei tahaks nende asjadega ka minna, et teeme viis aastat ühte asja ja küll me saame. Vahel tuleb ka puhata. Mõni asi ammendub nagu Ugala tiigikallas. Paremt, kui publikul tekib janu selle koha järele uuesti ja teeme seal siis taas uuesti, kui on uus idee.

1981. aastal avatud teatrihoone läheb remonti?

Loodame, et võib-olla, heal juhul aasta pärast hakkab mingi liikumine toimuma. Eskiisprojekt on nüüd olemas. (Eskiisi järgi saab Ugala teater endale esimeses etapis uue saali black boxi, uued töökojad ja laohooned. Uue ehitusega tekib korralik sisehoov ja suletud parkla. Lavatehnika peab täielikult muutuma - hääletult liikuvad stanged, pöördlava ja vöö...)

Kuidas te siin küll seni ilma black boxita hakkama olete saanud?

Vaata see ei ole lihtsalt mingisugune black boxi vaimustus. See on paratamatus, me saalid kostavad läbi ja

me ei saa mängida oma väikeses saalis, samal ajal kui suures on etendus. (Ugala peaks plaani järgi juurde saama kaks prooviruumi. Uue kohviku. Garderoobid muutuvad suuremaks...)

Garderoobid ehitatakse suuremaks?

Jah, nad ei jää sellisteks kilukarpideks, nagu nad praegu on. Kilukarbis saabki ainult kilukarbi-mõtlemine tulla.

Arhitektid on samad, kes selle teatri algselt projekteerisid. Irina Raud, Inga Orav ja sisekujundaja Mait Summatavet. Ses mõttes on hea, et oleme oma pikad vaidlused ära pidanud. Mina olen 90% rahul. 10% miinust on see, et siin teise korruse kabinettidel ja garderoobidel ei ole rõdusid. Aga nojah, ma olen selle eskiisiga tõeliselt rahul. Praegu käib selle kõige ettevalmistamine. (Teatrijuht Tammearu on endale ehitusega kaasneva poole hästi selgeks teinud, peensusteni. Kui seda talle ütlen, saan vastuseks: "No selle peenusega ma võin ajakirjaniku ära petta - ei enamat.")

Mul ei ole seda kiusatust, et peaksin nägema selle kõige valmimist, et ma ei saa muidu elada. Mina olen selle asja juba mõttes ära näinud, täpselt läbi mõelnud. Ma tean, milline ta minu ideaalis välja näeb. Kui ta siis kunagi selline ei ole, siis ei saanud sinna midagi parata ei issand jumal ega vabariigi valitsus.

Riigiteater ja projektiteater?

Riigiteater on märksa suurema protsendiga kutsutud Eesti vaatajat teenindama kui projektiteater, kes tõenäoliselt koguneb ja koondub ühe idee või nägemuse pärast.

Kas sind see kadedaks ei tee, et tehakse selliseid võimsaid idee-etendusi?

Ma pole kõike ju näinud, aga minu jaoks on seal vahel teatrit vähe. Ma ei viitsiks istuda kaks tundi laval, õng käes ja olla mingi märk lihtsalt.

Olgu, see on näitlejapool, aga lavastajana...

...miks ma peaksin ise lavastajana nõudma näitlejalt seda, mida ma ise mängida ei tahaks? Panna oma näitleja sümboliks.

Lahuta sellised projektietendused komponentideks, siis näed, palju seal teatrit järele jääb. Võta maha muusika ja kostüümid ja valgus, kas siis on huvitav jälgida. Meil on kino olemas, ma ei pea teatris kino vaatama.

Siis ikka näitleja on tähtsaim teatris?

Kuidas kured teavad, mida Vello mõtleb

Teatriimelisuse juttude vahel räägib Peeter: „Sõidan Olustvere vahel ja näen, kuidas traktor põllul pöörab esimest künnivagu. Liialdamata oli samal hetkel kohal 150 valget toonekurge. Nad ei pesitse ju koos, parves. Elavad paaris. Kust nad selle info kätte saavad? Kuidas nad teavad tulla kümnete, sadade kilomeetrite kauguselt just sel hetkel Olustvere põllule konni püüdma?

Ja kust nad teavad, et see traktorist just sellele põllule keerab? Kurg teab enne, kui mõte põllumees Vellole pähe jõuab, et too just seda põldu kündma peab. Äkki kurg juhib hoopis Vellot?”

Ornitoloog Margus Otsa järgi võiks pilti ette kujutada nii, et tol Vello põllule

mineku päeval oli ilus ilm – päikseline, tõusvate õhuvooludega. Kui inimesed sellise ilmaga rohkem taeva poole vaataks, võiksid nad mõnigi kord üllatuda, kui palju seal on valge-toonekurgesid, kes end õhuvooludest kanda lasevad.

Vello künnipäev võis olla enne kurgede pesitsemise algust, mil taeva all liuglejaid rohkem. Või oli seal ka noori mittepesitsejaid, kes veedavadki oma suve tihti parves (kuigi rändele minnakse üksi). Toonekured näevad kõrgelt hästi ja kui kusagil on toidulootust, märkavad nad seda kohe. Kui ühed laskuvad ja kogunevad, saabub kohe ka juuredtulijaid, sest kogunemine näitab lindudele: selles kohas on midagi söödavat.

Herilasepesa Peeter Tammearu kabineti raamaturiuli allservas, mida mees hoiab. Herilastelt läks meie jutt karudele ja sellepeale mängis näitlejast Peeter meile maha sellise karuetüüdi, mille eest ta teatrikoolis kindlasti kiita oleks saanud. Alates sellest, kuidas noored mehed karu vaatama lähevad ja kuidas karu kaerapõllus sööb, kuni selleni, kui kiiresti nad karu eest ära jooksid. "Hea etenduse valmimisel on samapalju komponente kui kosmoselaevade detaile," ütleb Peeter looduse jutte kokku võttes.

Ainuke meie tugevus ja jõud teatris on näitleja. Sellepärast ongi teater ka kallis. Elusat inimest puuris raha eest vaadata on kallis lõbu. See, et inimene pühendab kogu oma aja sellele, et teised saaksid teda vaadata - miks see peaks olema odav. Muidugi siis peab ka olema, mida vaadata selles inimeses. Lavakujundusi võib ju ka mujal vaadata, arhitektuuri, muusikat kuulata...

Ma ei ole ühe, lihtsalt teatrit on liiga palju. Ühessegi inimesse, isegi teatriinimesse ei mahu teatrit lõpmatuseni. Ma lähen vaatama alati rõõmuga mõnda head näitlejate ansamblit, haruldast kooslust, head näitlejatööd,

osa, aga tükki tüki enese pärast ei viitsiks enam vaadata. Kui on eriline interpretatsioon, väga põnev, mida ka harva juhtub, siis palun väga... Lihtsalt selleks, et teada saada, et see väike munk seal vasakus nurgas on tapja, selleks ei ole ju vaja minna teatrisse. Minul ei ole vaja, ehk teistel inimestel on.

Mulle meeldib teatris vabadus, see, et ma saan aeg-ajalt teha nii nagu tahan, selle nimel olen valmis leppima igasuguste kitsendustega, piiride ja muu sellisega. Näiteks kas või, et aeg-ajalt tullakse peanäitejuhilt küsima ka, kas keerata ikka sinine või must kruvi kuskile.

Teismeliste üksindus ja kommerts - teema nii Londonis kui ka meil

Muusik Tõnis Mägi räägib, mida ta nägi Londonis.

„Londoni reisi tumestasiid muidugi sündmused Eestis. Šokk!! Pingetõusis lausa tundidega...

Peter Shaffer on kirjutanud näidendi „Equus“ (hobune ldn k). Etendus oli Gielgud Theatre hoones (Sir John Gielgud, Inglise näitleja 1904-2000, sai kuulsaks just Shakespeare'i suurrollidega).

Peaosades: lastepsühhiaater Martin Dysant - Richard Griffiths, patsient, 17aastane Alan Strang - Daniel Radcliffe (tuntud ka kui Harry Potter).

Lugu on noorukist, kelle labiilne närvisüsteem on üles ütlemas. Tema vanemad, tõsiusklik ema ja ateistist isa, on oma poja mentaalse tervise pärast mures. Nimelt on poeg torganud hobustel silmad peast välja...

Lastepsühhiaater Martin Dysant püüab poisi sisemaailma tungida, et teada saada, miks ta seda tegi. Hüpnosi ja kavaluse abil avaneb lõpuks teismelise keeruline maailm, kus religioosus ja erootika, tabud ja kirg on noormehe ajus tekitanud kindla teadmise, et hobune on Jumal.

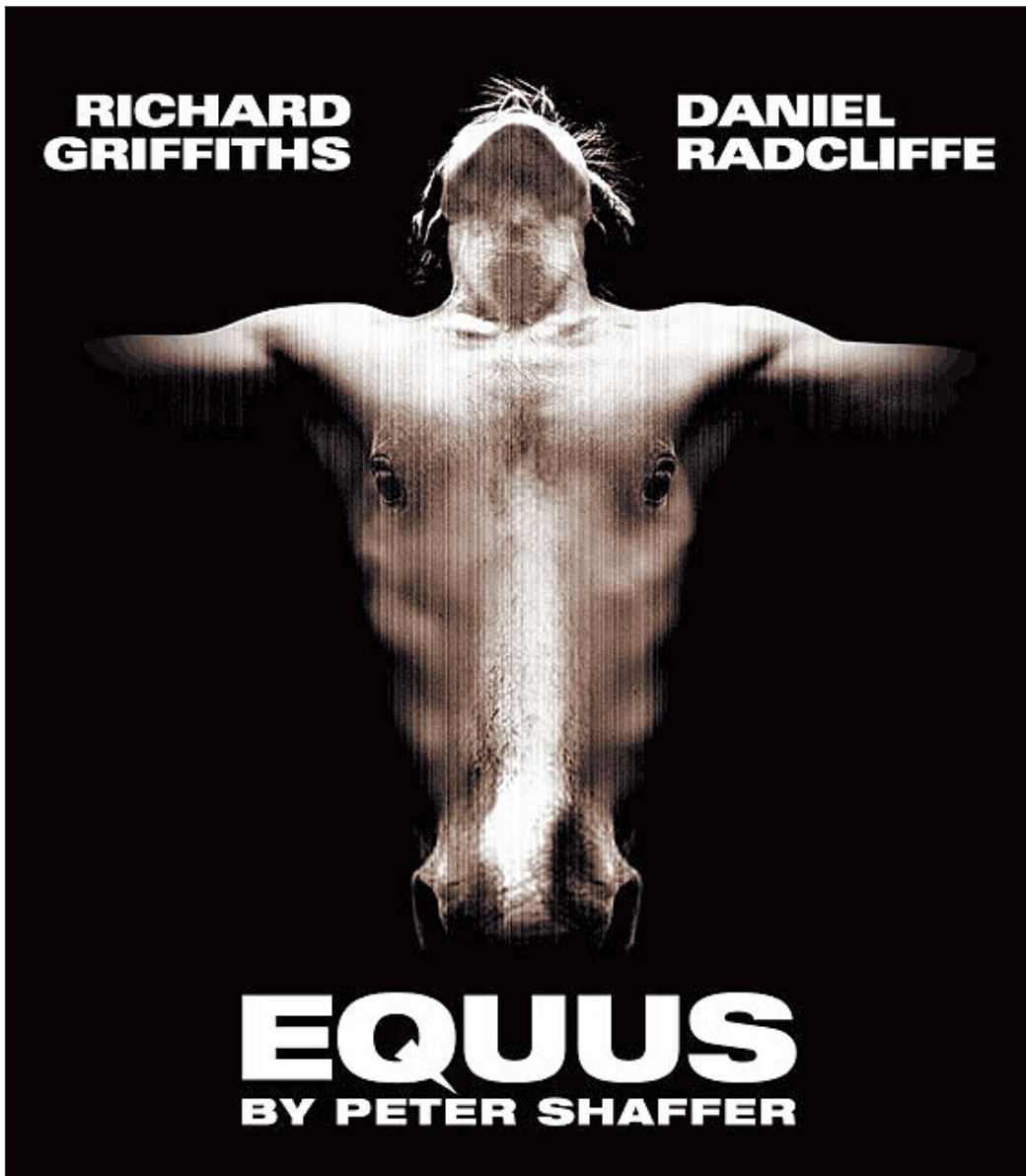
Alan Strang oli noore poisi na kogenud ratsutamisel mingit üleloomulikku joovastust. Teda erutasid hobuse higi, lõhn, hingamine.

Ja kui ühel hetkel on aeg ka tütarlapsel kokku saada – lavastuses võtsid muide näitlejad end alasti, siis ei suuda Alan akti sooritada, kuna talle tundub, et teda jälgivad hobuste silmad...

Lugu on teismelise üksindusest. See on vist tõesti probleem. Päev hiljem käisin rockkontserdil, kus mängis (uusprogerock!) grupp Porcupine Tree. SUPERHEA BÄND! Otsin ka nende plaadi, mille põhiteema on sama - ekraanil näed laste kurbi silmi või siis on nad arvuti ees tuima näoga klahve klõpsutamas.

Mu lemmikbändil Sigur Ros on sama temaatikaga videod. Ning kui mõelda veel noorukitele, kes Tallinnas vandaaitsesid... ongi mingi pilt või lausa pannoo olemas.

Mis aga puudutab veel etendust, siis meeldis väga näitlejate töö. Eriti fantastiline oli Richard Griffiths, see tempoka mängleva kergusega mängiv üliülekaalus vanahärra jättis võimsa mulje. Hea oli ka Daniel Radcliffe. Samuti hobuseid mänginud näitlejad. Erakordselt täpselt imiteeriti näiteks hobuse pea liikumist. Pea ise oli tehtud metallvõrest, väga hea kunstnikutöö.

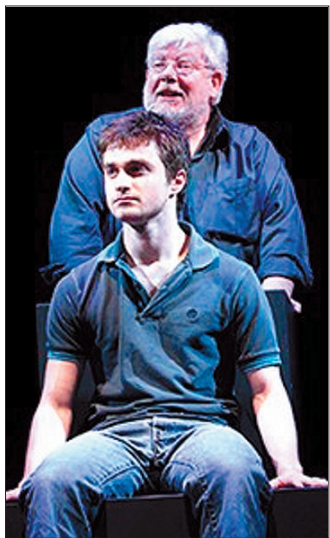

Teatriplakat on omaette kunstiliik, nii meil kui ka mujal. Londoni etenduse plakat on meistritöö, lisaks meelitab see vähegi vaimukamat inimest kaasa mõtlema ilma teatrisse sissegi astumata ja kutsub ehk ka teatrisse.

Repro internetist

Kõik oli justkui hää, AGA... Pisut häirib kommertslikkus. Tundub, et enam ei olegi lavastust, kus ei räägita gaylesbi armastusest, ekstreemustest. Sest muidu ei müü. Ikka peab keegi end laval lah-ti riietama jne, jne.

Teatris oli palju tüdrukuid, kes said näha oma iidolit Harry Potterit alasti. Tänapäeva maailm.

Lastepsühhiaater Martin Dysant - Richard Griffiths, patsient, 17aastane Alan Strang - Daniel Radcliffe (tuntud ka kui Harry Potter).

Foto internetist

Ühel päeval käisime restaureeritud Shakespeare'i Globe'is (kuulsaim Elizabethi ajastu teater Globe (Gloobus), seal esines Shakespeare'i trupp ja kanti ette tänaseks kuulsad näidendid). Olin tõeliselt üllatunud. Justkui oleks Jaapanisse sattunud. Teatril katust pea kohal pole. On sisehoov, rõdud, lava. Ja kõik! Ei valgustust, eesriiet, mikrofone... Äge!

Kui kunagi veel sinnapoole satun, lähen kindlasti vaatama.

Kihvt oli veel kolmemõõtmelise filmi vaatamine kinoteatris IMAX. Saad ette prillid ning siis lihtsalt oled koos ookeanielanikega vee all.

Käisime vaatamas filmi „Deep Sea“. USKUMATU! Mingid millimallikad ujuvad nina alt mööda ja tahes-tahtmata sirutad käe välja. Esialgu tehakse vaid n-ö vaatefilme, aga reklaamis näidati ka multikat. Vaat see oli sürr. Liigud ringi multimaailmas...

Nüüd oleme tagasi reaalsuses ja seegi tundub uskumatu. Tahaks ennast näpistada, et lõpuks ÄRGATA.

Looja, hoia Maarjamaad!”

Muusik ja näitleja Tõnis Mägi Ugalas

1996 James Krüss „Timm Thaler ehk Müüdnud naer“ (lavastaja A. Noormets) – Timmi isa roll; muusika

2001 Eric-Emmanuel Schmitt „Enigma variatsioonid“ (lavastaja M. Mikiver) – Erik Larseni roll

2003 August Gailit „Toomas Nipernaadi“ (vabaõhulavastus, lavastaja P. Tammearu) – muusika

2003 Charles de Coster / Grigori Gorin „Thjil Ulen-spiegel“ (lavastaja P. Tammearu) – Thjili isa Klaasi roll

Teater ja küljed on ajalehe Nädaline erileht. Ilmub 2006. a jaanuarist iga kuu esimesel laupäeval. Külgi toimetab Margus Mikomägi.

Teatris jäta kalossid...

(Algab 7. leheküljelt)

Kord kõmistas Jaan Tooming siinsamas saalis poole proovi pealt: „Kes seal nüüd on, kes tuli proovi segama?“ Ma ei mäleta, kes see õnnetu oli, meeles on sulguva loozikuks vaikne kiiks ja see, kuidas lavastaja hää luust ja lihast läbi löikas. Nii nõudlik oli see, et võõral proovi sisenejal ei jäänud muud üle, kui lahkuda, mis siis, et ta ehk hetk tagasi proovis viibimiseks lavastajalt loa oli saanud.

Väikeses saalis tehakse samuti proovi. Mu kunagine hea garderoobikaaslane (112) ja sõber näitleja Andres Tabun on aktsioonis. Võlub üht noort naist. Keerutab mesijuttu. Ta ei tea veel, et mu jope on tema garderoobis ja et ma teda vaatan väikese saali heli ja valguse ruumist. Ma kaua ei vaatagi, kuidagi tunnen, et sellist intiimset asja nagu proov salaja pealt vaadata ei ole eetilise.

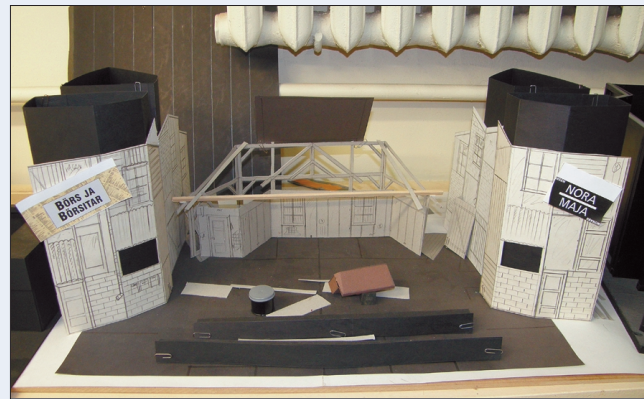
Seisatan kord suure lavahorisondi taga. Kalossid ikka. Lembit Eelmäe tuleb meelde. Kuidas ta enne Kihnu Jõnni mängimist tuli Tartust. Paar tundi enne etendust oli tal juba kostüüm seljas. Tund enne etendust oli ta laval ja kõndis siin ringhorisondi taga. Mõtles ei tea mida, ehk võttis kalosse jalast.

Ugala maalisalis valmib ka lavastuste reklaam.

Pika koridori lõpus näen Andres Tabuni selga, hüüan. Räägime mäsust Tallinnas ja auto küünalde vahetamisest. Sõbra sünnipäevast ja eileõhtusest etendusest. Natuke ka hetk tagasi lõppenud proovist. „Poiss teab, mis ta teeb ja mida tahab.“ Umbes nii ütleb vana näitleja noore näitleja Ott Aardami proovist tulnuna. Andresel on õhtul etendus. Ta näitab garderoobi peeglil rippuvat pilti. Taas see kalosside asi - ma olen pildil ikka väga, väga noor.

Maalisalis, usun, et seda ikka veel nõnda nimetatakse, on kõik märgid sellest, et Ugala teatris tehakse 2007. aasta aprilli lõpus proove nelja tükiga. Ott Aardam lavastab enda kirjutatud näidendi „Börs ja Börsitar“, planeeritud esietendus 11. mail väikeses saalis. See on noore näitleja esietendus lavastajana.

Uusetenduse „Sirelikassid“ makett.

MARI METSA fotod

Suures saalis tehakse proove Ibseni klassikaks saanud tükiga „Nora“. Lavastab Helen Rekkor.

Kusagil tehakse proove suvetükiga „Naabri Mari“. Lavastab Margus Vaher. Esietendus antakse Ugala tiigi kaldal 21. mail ja siis minnakse mööda Eestimaad tuuritama.

Proovisaalis teeb proove lavastaja Peeter Tammearu. Tükk on Mara Zalite „Sirelikassid“. On ka suvetükk, aga majast seda välja ei viida. Mängitakse suurel laval ja seal laval istub ka publik. Esietendus on 28. mail.

Maalisalis on nende lavastuste maketid ja valmivad dekoratsioonid. „Sirelikasside“ omadele kleebitakse parasjagu tapeeti. Kleepija kinnitab, et see muster on lavastaja soov. Kahe kunstniku-teostaja käe all valmivad etenduste suured reklaamid.

Tunnen, et olen kalossid jalast saanud. Olen teatris sees.